

مالزی و دانشگاه‌های آن

اصغر هادوی

ماه رمضان به نیمه‌های خود نزدیک می‌شد که دوست عزیزم آقای قاضوی پیشنهاد سفری ده روزه به مالزی را دادند. هنگامی که با استاد و دوست بسیار عزیزم جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای کاظم طباطبائی مشورت کردم، ایشان گفتند تجربه خوبی است و آن را بپذیرید. بعد از آن استشاره، استخاره کردم و آیه ﴿وَنَادِيَنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا﴾ اندک تردیدم را از بین برد. به هر حال چهارشنبه ۳/۶/۸۹ همراه با چمدانی پر از لوح‌های فشرده، و به اتفاق دوست دیگرم عین الله عابدی که او هم جهت کارهای تبلیغی و اداری، عازم مالزی بود، رهسپار فرودگاه شدیم. پس از پرواز از فرودگاه امام خمینی و عبور از هند و پاکستان و میانمار... ساعت ۷ صبح به کوالالامپور رسیدیم.

کوالالامپور

یکی از زیباترین شهرهای مالزی کوالالامپور و فرودگاه آن است که توریست‌ها می‌توانند به عنوان یک مرکز جذاب توریستی و نه صرفاً یک ایستگاه پروازی، از آن دیدن کنند. این فرودگاه در سال ۱۹۹۳ ساخته شده است.

در فرودگاه کوالالامپور جناب آقای دکتر معماریانی رایزن علمی ایران در مالزی به استقبال ما آمد. ایشان در طول سفر نیز زحمات فراوانی برای ما متحمل شد. پس از سوار شدن به اتومبیل، به سمت مرکز شهر که در ۴۵ کیلومتری فرودگاه قرار داشت حرکت کردیم. درختان انبوه پالم^۱ جلوه خاصی به فضای اطراف جاده داده بودند. من در مسیر، سؤالاتی را که از مالزی داشتیم، از دکتر

۱. پالم یک نوع درخت میوه است که روغن آن صد در صد طبیعی و دارای ارزش غذایی بسیار بالاست و در صنایع غذایی استفاده می‌شود. این روغن سرشار از ویتامین A و E بوده و ۹۰٪ تولید جهانی آن در اختیار اندونزی و مالزی است.

پرسیدم. در سائیتی که منسوب به ایشان است، آمده است مساحت مالزی کنونی حدود ۳۲۹۷۵۸ کیلومتر و دارای ۲۵ میلیون جمعیت است که پایتخت آن کوالالامپور و پایتخت اداری آن «پوتراجایا» است. آب و هوای آن گرم و مرطوب و درجه حرارت آن بین ۲۱ تا ۳۲ درجه سانتیگراد، و میزان باران آن تا ۲۵۰۰ میلیمتر در سال است.

این کشور ۱۳ ایالت دارد که بیشتر آنها دارای پادشاه است و هر کدام یک پرچم محلی دارند که کنار پرچم مالزی برافراشته شده است. حکومت کشور به صورت دموکراسی و پارلمانی با دو مجلس قانونگذاری است و رئیس کشور پادشاه و رئیس دولت نخست وزیر است.

مردم مالزی از نظر اجتماعی بسیار صلح دوست، خونگرم، با فرهنگ و قابل اطمینان اند و نژادشان مالایی (۵۸٪)، چینی (۲۴٪)، هندی (۸٪) و دیگر نژادها (۱۰٪) است. واحد پول مالزی رینگت است که ارزش خوبی در بین کشورها برخوردار است.

هتل محل اقامت ما در خیابان Ampang قرار داشت و با حدود ۱۰ دقیقه پیاده روی، برج‌های دوقلوی معروف در کوالالامپور، پیش روی ما قرار داشت. هر طبقه از این برج‌ها، یک ستاره هشت ضلعی را تشکیل می‌دهد که الهام گرفته از طرح‌های سنتی اسلامی مالزی است و نماد عقلانیت و پایداری است.

ماهاتیر محمد

به نظرم همه کسانی که در کار برنامه‌ریزی هستند به ویژه دولت مردان باید افکار ماهاتیر محمد را مطالعه کنند. در مدت ۲۲ سال نخست‌وزیری (۱۹۸۱ - ۲۰۰۳) انقلابی در اقتصاد مالزی به وجود آورد. مالزی در زمان استقلال یعنی سال ۱۹۵۷ درآمد سرانه ۲۰۰ دلار داشته است ولی در پایان نخست‌وزیری او صادرات از دو میلیارد دلار به ۱۰۰ میلیارد دلار رسیده است و فقر ۷۰ درصدی را به ۴ درصد رسانده و درآمد سرانه این کشور در سال ۲۰۰۲ معادل ۵۷۰۰ دلار بوده است. در تمام مدتی که مالزی بودم حتی یک مورد ندیدم که کسی از او بدگویی کند.

نکته جالبی هم از وضعیت توریستی کوالالامپور این است که جمعیت آن کمتر از دو میلیون نفر است ولی ایرانیان زیادی در این شهر مشاهده می‌شوند. از دانشجویان آنجا شنیدم که مالزی ۲۵ میلیون جمعیت دارد و در سال ۲۷ میلیون توریست به آن سفر می‌کنند. این نشان دهنده آن است که مالزی در جذب توریست بسیار موفق بوده است.

دانشگاه محل تبلیغ من در شهر جهور واقع بود. جاده‌ای بسیار زیبا داشت که اطراف آن از درختان جنگلی و پالم پوشیده شده بود. شهر جهور دارای مرز مشترک با سنگاپور است و بجز پلی که بین این دو کشور است، فاصله‌ای نیست. گفتنی است در شهر جهور و کوالالامپور بویژه در

کوالالامپور کمتر مغازه دیده می‌شود و فروشگاه‌های بزرگی مثل Jasco و Carefure و غیره دیده می‌شود و البته کالاها در این فروشگاه‌ها با قیمت بسیار بالا عرضه می‌شوند. شهر جهور دومین شهر مالزی است و دارای پادشاه است. پادشاه آندسته از ایالت‌هایی که به صورت پادشاهی اداره می‌شوند، معمولاً بصورت دوره‌ای عوض می‌شود. ارتباط میان پادشاه و مردم خوب است به طوری که روزهای عید درب خانه پادشاه به روی مردم باز است. در هنگام خرید یک تلفن همراه، به نکته جالبی برخورد کردم. فروشندگان معمولاً ادعا می‌کنند که کالاهای آنها اصلی است؛ در بازار بزرگ کامپیوتر کوالالامپور هم این ادعا وجود دارد. در پاسخ به سؤال من که پرسیدم این ادعا چگونه اثبات می‌شود، گفتند اگر فروشنده‌ای دروغ بگوید و مشتری بتواند ثابت کند، از فروش او جلوگیری بعمل می‌آید لذا با اطمینان می‌توان خرید کرد.

شیعیان مالزی

آقای شمس البحار یکی از طلاب مالزی که در ایران تحصیل کرده، گفت حدود ۲۰ هزار نفر شیعه در مالزی است. در مرکز جهور چند مرکز شیعه وجود دارد. من شب بیست و سوم به مرکز مسلمانان رفتم؛ حدود ۷۰ نفر از شیعیان در حال برگزاری مراسم بودند. روز بیست و پنجم ماه رمضان هم به اتفاق یکی از روحانیون مبلغ و آقای شمس البحار به شهر سگامات رفتیم. آنجا تعداد بسیار محدودی از شیعیان زندگی می‌کردند. شیعیان در منزلی جمع شده بودند و حدود ۲۰ نفر بودند که پرچم‌های مخصوص مجالس امام حسین علیه السلام و عکس امام علیه السلام و مقام معظم رهبری زینت بخش محفلشان بود من درباره ولایت و اهل بیت صحبت کردم و آقای شمس البحار ترجمه می‌کرد. صاحب منزل می‌گفت ما معمولاً ساعت ۱۰ می‌خوابیم اما امشب تا صبح برای شنیدن چنین مطالبی بیدار می‌مانیم. جنس سؤالات آنها نشان می‌داد تبلیغات منفی سیاسی همچون انتخابات ایران، روی آنها هم مؤثر بوده است. در پایان مجلس، شام را آوردند؛ با آنکه یک هفته در مالزی بودم ولی هنوز به غذاهای آنها عادت نکرده بودم، بنابراین از صرف غذا معذور بودم و با ظرافت از کنار آن گذشتم! همان شب برگشتیم و ساعت ۳ بامداد دوباره به کوالالامپور رسیدیم.

مطالبی جالب از مالزی

در مالزی همه افراد حتی کسانی که ابتدایی خوانده‌اند می‌توانند انگلیسی صحبت کنند. مدارس در مالزی معماری یک شکل دارند و به راحتی از دیگر ساختمانها قابل تشخیص است. باید گفت که در مرکز شهر کوالالامپور مراکز نامناسبی هم وجود دارد که البته مسلمانان مالزی نمی‌توانند در این مراکز رفت و آمد کنند ولی برای توریست‌ها آزاد است. با کمال تأسف بخشی از

مشتری‌های آن هم از برخی کشورهای مسلمان هستند. در مالزی استفاده از ماهواره ممنوع است و یک شرکت خصوصی، کانالهای نظارت شده را به شهروندانی که علاقمند هستند، واگذار می‌کند؛ اینترنت در مالزی از سرعت بالایی برخوردار است.

وجود غذای کاملاً ایرانی در شهر کوالالامپور نشان می‌دهد که آمار چند ده هزار ایرانی مقیم در آنجا صحت دارد. در مالزی اگر شخصی از گرسنگی درمانده شود، هیچ مغازه‌ای حاضر نیست، دلار یا یورو یا هر ارزی به جز «رینگت» را از او قبول کند؛ در واقع بر خلاف خیلی از کشورهای دیگر، در مالزی تبدیل ارز، فقط کار صراف است!

مالزی هتل‌های بسیار زیبا و مجللی دارد که معمولاً دارای استخراند. در این کشور کمتر صدای بوق خودروها بگوش میرسد و معمولاً آرامش خاصی حاکم است.

نماز جمعه کوالالامپور

قبل از رفتن به جهور، به اتفاق جناب آقای دکتر زاهدی وزیر سابق علوم و سفیر فعلی ایران در مالزی، در نماز جمعه کوالالامپور شرکت کردیم. مسجد بسیار با شکوه و زیبایی بود و جمعیت فراوانی در آن بودند. ما از درب مخصوص وارد شدیم؛ هیچ نگهبان یا پلیسی آنجا نبود! و چون هر کس وظیفه خود را می‌دانست، اصلاً کسی به این درب مراجعه نمی‌کرد. نکته جالب دیگر اینکه وقتی خطیب جمعه از جایگاه پایین آمد، شخص دیگری نماز را اقامه کرد. آقای زاهدی گفتند که این شخص از مصر آمده و چون صوت خوبی دارد، امام جمعه این وظیفه را به او محوّل کرد.

نظام حکومتی

مالزی کشوری دارای حکومت پادشاهی مشروطه است و توسط یک پادشاه اداره می‌گردد و بعد از یک دوره پنج ساله از میان پادشاهان ایالات دیگر که قبلاً اشاره شد، برگزیده می‌شود. مالزی دارای دو مجلس به نام «خانه ملت» و «مجلس ستاد» است.

پوتراجایا

صبح روز یکشنبه ۱۴ شهریور به اتفاق آقای معماربانی به شهر «پوتراجایا» رفتیم. شهر پیل‌ها؛ شهر مساجد دنیا؛ شهر زیبایی‌ها؛ شهری که ایده ساخت آن از ماها تیر محمد است و در سال ۱۹۹۵ بنا شده است. هدف از بنای این شهر، انتقال قسمت اداری کوالالامپور بوده، لذا وزارتخانه‌ها و ساختمان نخست‌وزیری در این شهر است. در این شهر مسلمانان بیشتر به چشم می‌خورند چون بخش اداری مالزی، بر خلاف کارهای تجاری که در دست چینی‌هاست، به دست مسلمانان است.

وسعت این شهر ۴۶ کیلومتر مربع و جمعیت آن تقریباً صد هزار نفر است. روی دریاچه مصنوعی این شهر، پل‌های بسیار زیبایی است که یکی از پل‌ها شبیه پل خواجوی اصفهان و به پل «پوترا» معروف است. پل‌های دیگری هم با الهام از معماری سایر کشورها به چشم می‌خورد. دو مسجد بسیار زیبا وجود دارد که یکی از آنها بر روی آب ساخته شده و گنجایشی در حدود ۱۵ هزار نفر را دارد. در این مسجد سیستم سرمایشی دیده نمی‌شود، بلکه دو طرف بنایش به گونه‌ای طراحی شده که جریان هوا از روی آب گذشته و از مسجد می‌گذرد.

ما همچنین به دیدن مسجد شهر پوتراجایا رفتیم و در آنجا نماز تحیت خواندیم.

دانشگاه‌های مالزی

دانشگاهی که در آن مستقر بودم و یک هفته در آن زندگی کردم UTM نام داشت. دوست عزیزم آقای حسن بان که در رشته بانکداری اسلامی در مقطع ارشد تحصیل می‌کرد، یک رتبه‌بندی را که در دو سال اخیر درباره این دانشگاه انجام شده است برایم فرستاده است.^۱

دانشگاه UM مانند دانشگاه تهران، از دانشگاه‌های قدیمی مالزی است. دانشگاه UKM هم به دانشگاه ملی معروف است. USM را دانشگاه علوم پایه، دانشگاه UTM دانشگاه فنی و دانشگاه UPM به عنوان دانشگاه پادشاهی معروف است.^۲

در دانشگاه UTM حدود ۲۱۰۰۰ دانشجو تحصیل می‌کنند که از این تعداد، ۱۴۰۰۰ نفر در مقطع کارشناسی مشغولند؛ ۵۷۰۰ نفر کارشناسی ارشد و ۱۳۰۰ نفر دانشجوی دکتری هستند. کارمندان دانشگاه حدود ۵۰۰۰ نفر هستند که تحصیلات آنها از لیسانس به بالاست و تعداد هیئت علمی ۴۳۰۰ نفر است که نسبت خوبی بین استاد و دانشجو وجود دارد مثلاً گروه عمران ۱۱۲ هیئت علمی داشت که ۸ نفر استاد تمام بودند. بودجه سالانه دانشگاه طبق آماري که در سایت آن آمده است، ۲۸۰ میلیارد تومان است.

۱. جدول رتبه‌بندی دانشگاه‌ها

نام دانشگاه	رتبه بندی سال ۲۰۰۰	رتبه بندی سال ۲۰۰۰
University of Malaya (um)	۲۰۷	۱۸۰
National university of Malaysia (ukm)	۲۶۳	۲۹۱
Science university of Malaysia(usm)	۳۰۹	۳۱۴
Technology university of Malaysia (utm)	۳۶۵	۳۲۰
University Putra Malaysia (upm)	۳۱۹	۳۴۵

۲. putra به معنای پادشاهی است.

دانشگاه UTM شعبه‌ای هم در کوالالامپور دارد. یکشنبه ۱۴/۶/۸۹ مسابقه حفظ و قرائت قرآن دانشجویان در آنجا به عنوان حرکت تازه‌ای که توسط رایزن علمی برگزار می‌شد، قابل تقدیر بود. نحوه برگزاری و انتخاب برندگان اعتراضاتی را همراه داشت و یکی از خواهران به شدت اعتراض می‌کرد. بنده پیشنهاد یک جایزه سفر عمره را دادم؛ آقای عابدی قبول کرد که از طرف نهاد رهبری یک نفر با قرعه کشی انتخاب و به عمره اعزام شود. من دعا می‌کردم که آن خانم برنده شود چون هیچ چیز غیر از این، آتش اعتراض او را خاموش نمی‌کرد. در قرعه کشی اتفاق عجیبی افتاد؛ کودکی را برای قرعه‌کشی آوردند و او دو کاغذ را برداشت! هر چه به او گفتیم که یکی کافی است، قبول نکرد و بالاخره ما تسلیم شدیم و دو قرعه را خواندیم. یکی از آنها نام آن خانم بود!

جزئیات سفر را رها و چند نکته از دانشگاه UTM که مشاهده کردم بیان می‌کنم. این نکته‌ها به نظرم در همه دانشگاه‌های مالزی مشترک است.

بیشتر دانشجویان ایرانی اظهار می‌داشتند که سطح علمی اساتید مالزی ضعیف است. این به خاطر آن است که دانشجویان با سیستم انگلیسی درس خوانده بودند و آن سیستم، بیشتر پژوهش محور است. ضعف اساتید از طرفی و قوت بینه علمی دانشجویان ایرانی بویژه در مقطع دکتری باعث شده بود که پیشنهادات خوبی از طرف دانشگاه به ایشان داده شود. گرچه دانشجویان از وضعیت علمی اساتید گله مند بودند و در این نظر اتفاق داشتند، اما از سوی دیگر همه اتفاق داشتند که امکانات دانشگاه بسیار زیاد و حتی بیش از نیاز است. در یک مرکز تحقیقات مربوط به فیزیک، در فضایی حدود ۴۰ متر، حدود ۱۰ میلیارد تومان ابزار وجود داشت که فقط دو نفر دانشجوی مربوط به آن رشته در آنجا مشغول تحقیق بودند. یکی از آنها که ایرانی بود می‌گفت از این دستگاه در تمام ایران پنج عدد داریم در حالی که در این دانشگاه به همین تعداد یا بیشتر از آن وجود دارد.

یکی از مراکز تحقیقاتی را به نام ابوعلی سینا نام گذاری کرده بودند و شرح حال او و بعضی دانشمندان را در تابلوهایی نصب کرده بودند. در کنار آنها، تابلویی مربوط به صاحب کتاب صحیح بخاری بود که من تناسب آن را با بقیه متوجه نشدم!

معماری دانشگاه به گونه‌ای بود که مسجد محور بود و بقیه ساختمانها به صورت حلقه‌ای دور مسجد بود.

دانشجویان خارجی به اینترنت‌نشال‌ها معروفند و من از دانشجویان ایرانی این واژه را شنیدم؛ در صحبتی که با آنها کردم، گفتم چرا در ایران دانشجوی خارجی نداریم و استقبال نمی‌شود؟ علت را عدم ارائه دروس به زبان انگلیسی می‌دانستند.

اضافه کنم سیاستی که در دانشگاههای مالزی در حال جریان است و زبان انگلیسی به عنوان زبان بین المللی مورد استفاده است، تابع سیاست کلی دیگری است که ماهاتیر محمد اجرا کرده است. او می گوید:

ما می توانیم در مالزی فقط به فکر شکست همسایه ابر قدرتی مثل چین باشیم و همواره در حال جنگ باشیم؛ ما دو گزینه داشتیم: خارجی ها با تکنولوژی خود کشور ما را صنعتی کنند یا خودمان توسعه پیدا کنیم. از آنجا که ۳۰ - ۴۰ سال طول می کشد تا یکی از این تکنولوژیها را بیاموزیم، پس گزینه اول را انتخاب کردیم. قرار نیست تکنولوژی در سیاست وارد شود.

ما در مالزی اراده کردیم هر چه که خوب بود از شرق و غرب بگیریم. این سیاست در زمانی اتخاذ شد که کشورهای تازه استقلال یافته می خواستند از شرّ خارجیان راحت شوند و شرکتها را ملی نمایند، اما مالزی برعکس عمل کرد. این اصلی است غیر قابل گریز که ما باید با کشورهای دیگر و حتی با قدرتهای بزرگ در تعامل و ارتباط باشیم...

در دانشگاه UTM نه دانشجوی سالاری است و نه استاد سالاری؛ فقط منفعت سالاری و رتبه سالاری بود. مسئولان دانشگاه به فکر این بودند که در رتبه بندی جهانی دانشگاهها، پله های ترقی را طی کنند.

برپایی دانشگاه با انگیزه مالی بود. معاون دانشجویی می گفت در اینجا همه چیز باید با اجازه من باشد حتی برای مراسم مذهبی و اجتماعی و فرهنگی باید پروپوزال داد و آن را رعایت کرد. آن شب قدر فراموشم نمی شود که ساعت ۳۰:۱۱ شب، مراسم را تعطیل کردند و گفتند طبق جدول زمان بندی، این برنامه تا همین ساعت است!

در دانشگاه، اثری از سلف سرویس و نوشابه و سالاد و گپ و گفت دانشجویی نبود. اصلاً سلف وجود نداشت شرکت های خصوصی با حالت رقابتی به توزیع غذا میان دانشجویان می پرداختند و قیمت ها هم مناسب بود. اینجا بود که یاد دانشجویها در ایران افتادم! در دانشگاه UTM دانشجویان مالایی که در مقطع لیسانس باشند حق ندارند منزل اجاره کنند بلکه باید در خوابگاه زندگی کنند.

به گفته یکی از دانشجویان دکتری موضوع رساله ای که انتخاب می کنند به گونه ای است که نباید استاد اطلاع زیادی از آن داشته باشد زیرا در غیر این صورت استاد نوآوری نخواهد داشت و تنها مسیر را مشخص می کند.

همه ساله صاحب نظران زیادی از کشورهای مختلف به این دانشگاه دعوت می شوند و سخنرانی می کنند که دانشگاه، افزون بر هزینه رفت و آمد آنها، مبلغ دیگری نیز به آنها پرداخت

می‌کند. در دانشگاه هر گروه از دانشجویان نمایندگانی داشتند. دانشجویان ایرانی که بیشترین جمعیت دانشجوی خارجی را با رکورد ۱۲۰۰ نفر به خود اختصاص می‌دادند، ۷ نماینده داشتند. اگر دانشجویی تخلف داشته باشد، موقع تسویه‌ها با او برخورد می‌کنند. به عنوان مثال اگر دانشجویی اتومبیلش را در پارکینگ اساتید پارک کند، با توجه به برچسب و کد روی ماشین شماره او یادداشت می‌شود و موقع فارغ التحصیلی جریمه می‌شود!

پایان نامه‌ها توسط نرم‌افزار «دروغ سنج»^۱ کنترل می‌شود که تبلیغ این نرم‌افزار در صفحه اول سایت UTM با عنوان Plagiarism detection software آمده است.

من از ابتدای ورود به دانشگاه، شوق عجیبی برای بازدید از بخش‌های اسلامی دانشگاه داشتم. فعالیت‌های این بخش‌ها در دانشکده تمدن اسلامی تجلی کرده بود، اما با توجه به فضای سکولاریسمی که به نظر می‌رسید در آنجا حاکم است، متأسفانه می‌توان گفت سرمایه‌گذاری خوبی برای این دانشکده نشده بود.

خاتمه

مالزی کشور بی‌خیالها و بسیار زیباست. آرامش آن ستودنی است همه چیز با آرامش همراه است؛ هیچگاه صدای دلخراشی نمی‌شنوید و هیچ دعوی و جنگ اعصابی مشاهده نمی‌کنید، اما کسی که با سنت‌ها و رفتارهای اسلامی ایرانی خو گرفته باشد، فضای ایران را با همه ویژگی‌هایی که دارد دلپذیرتر می‌داند. ترنم دعا و شب‌های قدر ماه رمضان در ایران جلوه‌ای ویژه دارد؛ صمیمیت‌ها و تعارفات سنتی بخشی از زیبایی‌های زندگی ماست؛ تنوع فصلها و گونه‌های مختلف گیاهی موهبتی است بس بزرگ؛ من در چهره ایرانی نوعی کاوش و جستجوگری و نشاط می‌بینم که در کشور مالزی نمایان نبود.

از خدای متعال مسئلت دارم که روزی پیروز بر تمام دشمنان را ببینیم که جوانان برومند ایران اسلامی گام‌های بلند توسعه را بردارند و بدون توجه به کمبود منابع مادی، تمدن ناب اسلامی را پی‌ریزی کنند و صبح نزدیک است.

۱. این نرم‌افزار قابلیت جستجو و یافتن متون و عبارت‌هایی را دارد که نویسنده در آنها مرتکب سرقت ادبی شده است. نرم‌افزار دروغ سنج در پایگاه اینترنتی دانشگاه utm قابل دسترسی می‌باشد.